

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิต ค่านิยม จารีตประเพณี วิทยาการ และเทคโนโลยีตลอดจนวัสดุต่าง ๆ ที่เป็นผลผลิตจากการคิดค้นของมนุษย์หมู่ชนใดหมู่ชนหนึ่งได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเนิ่นนาน จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่ชนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญมากต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคมนั้น เพราะเป็นเครื่องแสดงลักษณะเฉพาะของกลุ่มคน ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างคนกับธรรมชาติและคนกับคนในชุมชน ก่อให้เกิดความรักความผูกพันต่อท้องถิ่น อันอาจเป็นปัจจัยต่อการส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น และสามารถใช้เป็นองค์ความรู้ในวิทยาการแขนงต่าง ๆ ได้ วัฒนธรรมดังกล่าวที่มีรากฐานมาจากชุมชนนี้จึงกลายเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีการก่อรูป ร้าง ขึ้นภายใต้กระบวนการของชุมชนเอง หากได้รับการส่งเสริมและพัฒนาที่ดีจะทำให้ท้องถิ่นเกิดความเข้มแข็งอันนำไปสู่ความเจริญของกลุ่มชนในชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 264) ได้จัดการสัมมนาเรื่อง ระบบการบริหารการ จัดการวัฒนธรรม ได้ชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นว่า ถ้าวัฒนธรรมท้องถิ่นไม่เข้มแข็งพอ ทุกคนก็จะพากันละทิ้งวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมคอยเอาวัฒนธรรมต่างแดนเข้ามาใช้ ในที่สุดวัฒนธรรมต่างแดนก็จะกลืนเอกลักษณ์ของตนเองไป เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมนับเป็นหัวใจสำคัญของสังคม สังคมใดสูญเสียเอกลักษณ์หรือตกเป็นทาสทางวัฒนธรรมของชนชาติอื่น ๆ ประเทศนั้นจะล่มสลายทันที

ในอดีตที่ผ่านมา มีร่องรอยหลักฐานทำให้ทราบว่า ไทยมีวัฒนธรรมอันเก่าแก่ โดยบรรพบุรุษได้สร้างสรรสะสมกันมาเป็นเวลาช้านาน จนกลายเป็นรากเหง้าแห่งวัฒนธรรม และบรรพบุรุษก็ได้รับการยกย่องขนานนามจากผู้ทรงภูมิทางวิชาการว่า เป็นผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นเสมือนว่า ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้มีคุณอนันต์กับท้องถิ่นได้ร่วมกันช่วยจรรโลงท้องถิ่นของตนให้มีความเป็นเฉพาะพื้นบ้าน และสมาชิกในท้องถิ่นก็ดำรงชีวิตตามครรลองที่วิถีประชาช่วยกันจัดแต่งปรับปรุงให้เข้ากับสภาพชุมชนและสอดคล้องกับการดำรงชีวิตจนสังคมเกิดดุลยภาพ หากแต่ในความเป็นจริงของปัจจุบันสังคมยังขาดการส่งเสริมความรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญา และนับวันปราชญ์ท้องถิ่นก็ยิ่งจะหมดไปพร้อมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ไม่มีใครรับสืบทอด ด้วยมองเห็นว่าเป็นของโบราณ ถ้าสมัย จึงน่าเป็นห่วงใยต่อการขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังที่อาจเป็นเหตุให้ไทยต้องหมดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอันเก่าแก่ คงเหลือไว้ได้เพียงร่องรอยในอดีตที่ขาดกลิ่นอายของความเป็นชุมชน เพราะทุกคนมุ่งสู่ความเป็นสากล และนับวันเขวชนก็จะยิ่งทอดทิ้งชุมชนมากขึ้นเพราะเขาไม่มีอะไรเป็น โชคลี้ดใจให้เห็นคุณค่าของแผ่นดินที่เกิด

เมื่อรัฐบาลเริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาตินับแต่ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา เป็นเหตุทำให้ชุมชนซึ่งอยู่ในฐานะผู้ด้อยโอกาสของการได้รับการศึกษา ต้องถูกกระแสการพัฒนาของรัฐบังคับให้ท้องถิ่นปรับตัวให้เข้ากับชีวิตของสังคมเมือง มุ่งให้ชุมชนนำระบบเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินตรา โดยขาดการศึกษาสภาพที่แท้จริงว่า ชีวิตในชนบทดำเนินมาอย่างไร การนำเทคโนโลยีเข้ามาครอบงำชนบทอย่างไม่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพียงเพื่อให้มีจุดเน้นที่ว่า รัฐส่วนกลางมีอำนาจในการตัดสินใจพัฒนาประเทศ ดังนั้น กระบวนการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติทุกฉบับ จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ชนบทขาดจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น จึงเท่ากับรัฐเป็นผู้ทำลายภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำลายวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น ทำให้ชาวบ้านขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เลิกพึ่งพาตนเองหันมาพึ่งรัฐแทน นับเป็นการสูญเสียอันยิ่งใหญ่ เพราะภูมิปัญญาเปรียบเสมือนมันสมองของประเทศ ด้วยเหตุทั้งปวงจึงเป็นการ

กระตุ้นเตือนให้รัฐเร่งแก้ปัญหาให้กับชุมชนเพื่อเรียกร้องความเป็นเจ้าของถิ่นในการสร้างกระบวนการชุมชนให้เข้มแข็ง มีการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นแผนที่มุ่งพัฒนาคนในท้องถิ่น โดยให้เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิถีชีวิตชุมชน มีการกำหนด การส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพื่อให้ความสมคูลยั่งยืน ดังนี้

ข้อ 1 การส่งเสริมสมรรถภาพของชุมชนหรือสังคมให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองโดยตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ทั้งต่อตัวเองและสังคม เพื่อเป็นฐานของการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ทั้งในเมืองและชนบท

ข้อ 3 สนับสนุนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนเดียวกันและระหว่างองค์กรชุมชนด้วยกันในทุกรูปแบบ โดยเน้นการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีอยู่ และมีการรับรองวิทยฐานะของการเรียนรู้ดังกล่าว

นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ยังให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้ร่วมแก้ปัญหาจึงได้ระบุถึงแนวทางด้วยการจัดการศึกษาในภายในชุมชน

ข้อ 4 ส่งเสริมให้ชุมชนจัดการกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการศึกษา การแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร และการรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิทยาการอื่น ๆ ให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการนั้น และหาวิธีการต่าง ๆ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ระหว่างชุมชน

แผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จึงกำหนดแนวทางและมาตรการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนของชุมชน “ เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและชุมชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษา ให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนร่วมกันอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและมีการประสานการเรียนรู้ร่วม

กันเป็นเครือข่ายอันเป็นการสร้างองค์กรชุมชนให้เข้มแข็งและเป็นรากฐานกระบวนการประชาธิปไตย ” (นันทสาร สีสลับและคณะ, 2541 : ค)

ภูมิปัญญาพื้นบ้านมีหลายลักษณะ เช่น จิตรกรรมฝาผนังตามโบสถ์ วิหาร หัตถกรรมพื้นบ้าน สิ่งทอ การละเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประวัติความเป็นมายาวนานและมีลักษณะของการเกิดชนเผ่าต่าง ๆ มากมาย จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ภูมิปัญญาเกิดความหลากหลายโดยเฉพาะด้านการละเล่นพื้นบ้านที่มีหลายลักษณะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของชนเผ่าในจังหวัดสงขลาทั้งยังสะท้อนถึงวิถีชีวิตของชุมชนได้ด้วย การละเล่นต่าง ๆ ล้วนมีประวัติความเป็นมาอันยาวนานควบคู่มากับประวัติศาสตร์จังหวัดสงขลา มีการละเล่นหลายชนิดที่ยังคงได้รับความนิยมอยู่เช่น โนราหนังตะลุง แต่บางชนิดกำลังจะสูญหายเช่น การเล่นโต๊ะคริม ซิละ เป็นต้น

การเล่นโต๊ะคริม เป็นการเล่นของชาวไทยพุทธ มีบ้างในอำเภอจะนะ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอรัตภูมิ

การเล่นซิละ เป็นการเล่นของชาวไทยมุสลิม มีบ้างในอำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย

การละเล่นต่าง ๆ เหล่านี้แต่ดั้งเดิมได้รับการยอมรับจากชุมชนว่าเป็นวิถีชีวิตส่วนหนึ่งของชุมชนเพราะมีอิทธิพลของความเชื่อและพิธีกรรมสอดแทรกอยู่ ต่อมาเมื่อชุมชนได้รับการพัฒนาให้ยกระดับการปกครองท้องถิ่นตามแต่รัฐจะสั่งการ ทำให้เทคโนโลยีและระเบียบสังคมเมืองเข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านจนมีผลทำให้ การละเล่นลดความสำคัญและกำลังจะเริ่มสูญหาย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงส่งผลให้ชนในท้องถิ่นขาดความภาคภูมิใจ ขาดความรักและหวงแหนท้องถิ่นเพราะท้องถิ่นไม่มีเอกลักษณ์ที่ทรงคุณค่า

ซิละเป็นการละเล่นพื้นบ้านชนิดหนึ่ง ที่มีกำเนิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันช่วยวางรูปแบบแนวทางการละเล่นจนมีลักษณะที่โดดเด่น ไปจากการละเล่นชนิดอื่น ๆ กล่าว

คือ ชีละจัดเป็นการละเล่นที่แสดงถึงศิลปะการต่อสู้ อันเป็นรากเหง้าของการดำรงชีวิตของสังคมชนบทในการป้องกันตัวจากภัยข้าศึก ลักษณะการต่อสู้นี้มีมาแต่โบราณและได้รับการพัฒนาจากผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กลายเป็นศิลปะการละเล่น ที่มีรูปแบบเฉพาะตัว ทั้งแสดงออกถึงสภาพของชุมชนที่มีชีละปรากฏอยู่ จากกำเนิดของชีละที่มีเป็นเวลายาวนานและยังคงได้รับการสืบทอดอยู่อย่างต่อเนื่อง และยังยืมนำมาซึ่งรายได้ให้กับผู้เล่นชีละ จึงเป็นความภาคภูมิใจของชุมชน ที่รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษในท้องถิ่นเป็นผู้พัฒนาให้มีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น คณะชีละในจังหวัดสงขลาที่มีชื่อเสียงจากอดีตเมื่อ 10 ปีที่แล้วและมีการสืบสานสู่ชนรุ่นใหม่มากมาย รุ่น คือ คณะเส็น การิม อยู่ที่อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เคยเข้าร่วมแข่งขันชีละในรายการต่าง ๆ มากมาย จนนำชื่อเสียงมาสู่อำเภอ และประเทศชาติโดยเฉพาะหมู่บ้านสลูด ครั้นเมื่อชีละหมดความนิยมจากสังคมไทย คณะเส็น การิม ก็มีได้ทอดย ละครการเล่นหากแต่ยังคงมีการสืบสานต่อไป แม้จะมีผู้รับการสืบสานน้อยลงก็ตาม ความพยายามให้ชีละคงอยู่ดังกล่าวได้ส่งผลให้ชีละกลายเป็นการละเล่นพื้นบ้านประเภทมหรสพเพื่อการบันเทิง นับว่าเป็นความพยายามที่จะดำรงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นมิให้สูญหาย ทั้งยังนำรายได้เสริมมาสู่ผู้เล่นได้ในบางโอกาสด้วย ด้วยประการดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ควรนำมาศึกษาถึงกระบวนการถ่ายทอดการเรียนรู้ที่เป็นเครือข่ายของชุมชน เนื่องจากเครือข่ายการเรียนรู้เป็นการปลูกจิตสำนึกใหม่ให้แก่ชุมชน ในการคืนรนต่อสู้เพื่อพัฒนาและพึ่งพาตนเองให้อยู่ในชุมชนตามสภาพที่เหมาะสมกับชุมชน ดังนั้นเพื่อร่วมกันจรจรโฉมวัฒนธรรมพื้นบ้าน จึงควรทำการวิจัยและบันทึกเป็นหลักฐานแบบอย่างให้แก่อนุชน ได้ฟังตระหนักถึงหน้าที่ของบุคคลที่เกิดมาร่วมกัน ในชุมชนย่อมต้องมีส่วนร่วมในการช่วยรักษา ส่งเสริมเสถียรภาพของท้องถิ่นตนเองให้ยั่งยืนถาวรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประมวลภูมิปัญญาพื้นบ้านชีละด้านต่าง ๆ

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของซึละ
- 1.2 ประวัติความเป็นมาของซึละคณะเส็น การิม
- 1.3 องค์ประกอบของการเล่นซึละ
2. เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้ซึละคณะเส็น การิม
3. เพื่อยกย่องสืบสานเผยแพร่การละเล่นซึละให้เป็นที่ปรากฏทั่วไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. พื้นที่ในการวิจัย ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะซึละเส็น การิม
3. ข้อมูลทำการศึกษา คือ การละเล่นซึละเฉพาะของคณะเส็น การิมเนื้อหาใน

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

- ประวัติความเป็นมาของซึละ
- องค์ประกอบของการเล่นซึละ
 - ผู้แสดง
 - เครื่องแต่งกาย
 - เครื่องดนตรี
 - วิธีการแสดง
 - สถานที่และโอกาสที่ใช้
- 4. กระบวนการถ่ายทอดความรู้ประกอบด้วย
 - 4.1 ผู้ทรงภูมิปัญญาพื้นบ้าน หมายถึง เส็น เหลาะหมาน
 - 4.2 ต้นแบบการเรียนรู้ หมายถึง ผู้ถ่ายทอดการละเล่นซึละให้แก่เส็น เหลาะหมาน
 - 4.3 วิธีการถ่ายทอด หมายถึง วิธีการที่เส็น เหลาะหมานได้รับการถ่ายทอด

- 4.4 ความรู้จากต้นแบบ หมายถึง ความรู้ที่เส้น เหลาะหมาน รับถ่ายทอดจากต้นแบบการเรียนรู้
- 4.5 ผู้ถูกถ่ายทอด หมายถึง เส้น เหลาะหมาน ได้ถ่ายทอดความรู้ให้ใคร
- 4.6 เครือข่ายการเรียนรู้ หมายถึง การจัดตั้งกลุ่มการเรียนรู้โดย เส้น เหลาะหมาน กลุ่มที่มีลักษณะการเล่นซีละแบบคณะเส้น การมีระดับชุมชน หรือองค์กร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการอุปมาน (Inductive Approach) ตามข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วนำมาพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis description) โดยมีวิธีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชีละในอำเภอจะนะ ตำบลป่าชิง จังหวัดสงขลา
2. เครื่องมือการวิจัย
 - 2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อใช้ในการสังเกตขณะชีละกำลังเล่น
 - 2.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured interview) ใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ข้อมูลด้านการละเล่นจากผู้ทรงภูมิปัญญา
 - 2.3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ข้อมูลด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของผู้ทรงภูมิปัญญาที่บ้าน
 - 2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.5 อุปกรณ์การเก็บข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกวิดีโอ ทัศน กล้องถ่ายรูป

3. การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลแนวลึก และเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จึงเลือกวิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้ประโยชน์เพื่อการรวบรวมข้อมูลและเพื่อการตรวจสอบข้อมูล มีลักษณะการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 แหล่งเก็บข้อมูล มี 2 ลักษณะ คือ

3.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary sources) โดยการสัมภาษณ์สังเกตผู้ทรงภูมิปัญญาพื้นบ้าน

3.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary sources) ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

- ห้องสมุดสถาบันราชภัฏสงขลา
- ห้องสมุดสถาบันทักษิณคดีศึกษา
- ห้องสมุดศูนย์วัฒนธรรม ม.อ.ปัตตานี
- ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ
- ห้องสมุดศิณสุถานนท์
- เขตการศึกษา 3

3.2 การคัดลอกข้อมูลที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ งานเอกสาร และงานวิจัยมาทำการรวบรวมข้อมูล คัดเลือก จัดระบบข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้แล้วนำมาพรรณนาวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และวิธีการเล่นซี้ละ

3.3 การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการให้ผู้ทรงภูมิปัญญาพื้นบ้านสาธิตการละเล่นซี้ละ แล้วเก็บบันทึกลงในเครื่องวิดีโอ เครื่องบันทึกเสียง และถ่ายภาพ เพื่อการสังเกตโดยตรงและเพื่อการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้นจึงใช้การสังเกตโดยอ้อมจากข้อมูลที่บันทึกไว้อีกทางหนึ่ง

3.4 การสัมภาษณ์ (Interview) โดยการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ จากผู้ทรงภูมิปัญญาพื้นบ้านแล้วบันทึกเป็นลายลักษณ์เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์

3.5 การตรวจสอบข้อมูล โดยการใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูล แบบ สามเส้า (Triangulation) ด้านเนื้อหาข้อมูล โดยวิธีการเก็บข้อมูลซ้ำหลายวิธี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสารงานวิจัยและการสัมภาษณ์ มาสรุป รวบรวม เนื้อหาตีความข้อความ และการดึงความที่มีสาระสำคัญ แยกแยะประเด็น แล้ว เรียบเรียงเป็นลายลักษณ์อักษร

4.2 นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ด้าน ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ การละเล่นและรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ของการละเล่นซึละ ด้วยกระบวนการตรวจสอบสามเส้า

4.3 การค้นหาความจริงเพื่อบันทึกอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ท่า เสียงดนตรี การแต่งกาย จากการบันทึกด้วยเครื่องวิดีโอ ทำการประเมินเหตุผล ตรวจสอบแล้ว สังเคราะห์ข้อมูล

4.4 นำข้อมูลที่เรียบเรียงเนื้อหาแล้วมาตรวจสอบความถูกต้องและความ สมบูรณ์ของเนื้อหา

4.5 นำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วมาตรวจสอบ โดยผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.6 แก้ไข ปรับปรุง ข้อผิดพลาดของข้อมูลที่วิเคราะห์ แล้วรวบรวม ด้วยวิธีการ พรรณนา วิเคราะห์ (Development Analysis) โดยมีภาพประกอบบ้าง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง เป็นผลผลิตขององค์ความรู้ของชาวบ้านในด้าน ต่าง ๆ ที่ได้รับการสะสม ถ่ายทอดกันมาเป็นเวลาช้านานเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและการ ปรับตัวให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของชุมชนในแต่ละยุคสมัย

ศิลปวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ดีงามมีคุณค่า เป็นแบบแผนที่ใช้ในการประพฤติปฏิบัติกันมาช้านาน บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ประกอบด้วย เครื่องมืออุปกรณ์ วิธีการ ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยมของชนในกลุ่มนั้น ๆ สร้างสมถ้ายทอดกันมาเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การละเล่นพื้นบ้าน หมายถึง กิจกรรมที่ชุมชนใช้เป็นเครื่องนันทนาการ โดยผู้เล่นเป็นบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่น การละเล่นดังกล่าวยังมีผลต่อชุมชนในด้านสะท้อนวิถีชีวิตของชุมชนลักษณะต่าง ๆ

นาฏศิลป์พื้นเมือง หมายถึง การแสดงที่ประกอบด้วยวิธีการแสดง ผู้แสดง การแต่งกาย เพลงและดนตรี ลักษณะการแสดง อันมีลักษณะเป็นภาพรวมที่เป็นลักษณะเฉพาะของรูปแบบการแสดงในแต่ละภูมิภาคของไทย

คณะเต็น การิม หมายถึง ชื่อคณะซึละ หมู่ที่ 7 บ้านสลุค ตำบลป่าชิง อำเภอ จะนะ จังหวัดสงขลา โดยมีนายเต็น เหลาะหมาน เป็นหัวหน้าคณะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาด้านวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง อันเป็นวิชาหนึ่งของสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
2. เป็นการอนุรักษ์ เผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย อันจะส่งผลให้ ชุมชนเกิดความรัก ความภูมิใจ ห่วงแหน และตระหนักถึงมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ควรธำรงรักษาให้ยั่งยืนต่อไป
3. เป็นการแสดงศักยภาพของชุมชน ในการแสดงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอัน เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นเอกลักษณ์ในชาติไทย

4. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทาง ในการศึกษารูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ของ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน สาขาการเล่นพื้นบ้านชนิดอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การเล่นชี่ละมีประวัติความเป็นมาและลักษณะการเล่นอย่างไร
2. ชี่ละคณะเส็น การิม มีประวัติความเป็นมาและลักษณะการถ่ายทอดการเรียนรู้ได้อย่างไร
3. การเล่นชี่ละ บ่งบอกถึงความเป็นวิถีชีวิตของชุมชนได้อย่างไร

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ นำมาประมวลและสังเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานวิจัยและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติการ สรุปลเป็นกรอบแนวคิดได้ ดังนี้

